Bokföring med BAS-kontoplan i litet företag eller förening

Christer Svensson

© 2011 - 2018

Att lära sig bokföra är mycket mycket lätt men ... du har väl hört historien om läraren som sa:

Ni tror kanske att detta är lätt men vänta bara tills jag har förklarat det för er.

Metod

Metoden *god redovisningssed* innebär att man bokför så snart som en affärshändelse t ex försäljning uppkommit. Av praktiska skäl kanske högst en gång dagligen. Den så kallade kontantmetoden som beskrivs här passar bäst för mindre verksamheter och innebär att bokföringen görs samma datum som en faktura betalats eller dagskassan räknats samman etc. Fakturor, kvitton m fl bokföringsunderlag kallas **verifikationer** och ska sparas i datumordning. De numreras löpande t ex genom att man högst upp till höger på fakturan skriver Ver. nr. 1 o s v.

Bokföringsbok

Den dagliga bokföringen görs i en **dagbok** eller **grundbok** och sammanställningar görs periodvis i en **huvudbok**. I bokföringsprogram uppdateras oftast huvudboken direkt då en verifikation bokförs i dagboken. Ur dagboken kan man ta fram verifikationslista och ibland finns det möjlighet att spara bokföringsmallar som snabbkonteringar i bokföringsprogram. Ur huvudboken kan man ta fram kontoutdrag för vissa eller alla konton. Bäst är om dagbok och huvudbok samlas i en enda fil på datorn t ex som bokföringsbok. Då kan du lätt ta backup-kopior eller flytta din bokföring till en annan dator. Så är det i de program på www.bokis.info som du kan ladda ner gratis.

Konton

Du har förmodligen ett bankkonto så du vet redan vad som menas med konto. När man bokför har konto en något bredare betydelse. Till konton räknas t ex kassa, fastigheter och lager m m. Alla dessa konton är exempel på konton för **tillgångar**. Konton för **eget kapital och skulder** är t ex lån och alltid eget kapital. Eget kapital är det konto där du bokför belopp som du satt in i verksamheten. Du måste alltid skilja på din privata ekonomi och verksamhetens ekonomi! Den så kallade balansrapporten som man upprättar vid varje räkenskapsårs slut är en sammanräkning. Tillgångarna ska vara lika stora som summan av skulderna och det egna kapitalet. Så här kan vi sammanfatta.

Balansräkning: tillgångar = eget kapital + skulder

Det finns ytterligare två kontoslag förutom tillgångar och skulder. Det är **intäkter** och **kostnader**. Intäkter kan vara t ex försäljning och kostnader kan vara t ex inköp av varor, hyror, löner m m. Den så kallade resultaträkningen som man upprättar vid varje räkenskapsårs slut ska visa resultatet av verksamheten. Det fås som intäkter minus kostnader. Så här kan vi sammanfatta.

Resultaträkning: intäkter - kostnader = resultat

Varje konto har ett nummer i BAS-kontoplanen t ex för plusgiro 1920 PLUSGIRO och för eget kapital 2010 EGET KAPITAL. BAS-kontoplanen kan lätt laddas ner helt kostnadsfritt från www.bas.se och kontonumreringen är sammanfattningsvis.

1000 - 1999 Tillgångar
2000 - 2999 Eget kapital och skulder
3000 - 3999 Inkomster/intäkter
4000 - 8989 Utgifter/kostnader m m

Debet & Kredit

Orden debitera av latinets debere (att vara skyldig) och kreditera av latinets credere (att anförtro) används vid dubbel bokföring. Vid dubbel bokföring av en verifikation ska summan av alla belopp som bokförs kredit (krediteras) vara lika stor som summan av alla belopp som bokförs debet (debiteras) .

kreditsumman = debetsumman

Detta är en säkerhetsfunktion så att man inte bokför fel.

Vid bokföring med datorprogram är det vanligt att kredit anges med ett minustecken (-) ofta efter beloppet och debet anges med ett plustecken (+). Beloppet som bokförs krediteras (-) det konto det kommer från (källan, sändaren) och debiteras (+) det konto det går till (destinationen, målet, mottagaren).

kreditera (-) >>>> belopp >>>> (+) debitera

Då vi startar vår verksamhet sätter vi in 10 000 kronor på plusgirot för att skilja verksamhetens ekonomi från vår egen. Samtidigt lägger vi 500 kronor i verksamhetens kassa. Beloppen kommer således från vårt eget kapital och går till kassa och plusgiro (som då är skyldiga, debere, verksamhetens ägare). Verifikationen bokförs som:

```
1910 KASSA            500,00 +
1920 PLUSGIRO       10000,00 +
2010 EGET KAPITAL   10500,00 -
```

Tro inte att (+) betyder öka och (-) betyder minska. Om du lånar pengar och sätter in beloppet på plusgirot så debiterar (+) du plusgirot och det ökar men du krediterar (-) lånekontot och skulden minskar ju inte, den ökar!

Försäljning & Inköp

Då vi betalar en faktura avseende inköp av varor kommer beloppet kanske från plusgiro

och går till inköp. Vi bokför då inköpet som:

```
1920 PLUSGIRO        9000,00 -
4000 VAROR           9000,00 +
```

Om vi sedan lyckas sälja lite av varorna går beloppet kanske till kassan och vi bokför som:

```
1910 KASSA           6000,00 +
3000 FÖRSÄLJNING     6000,00 -
```

Inköp och försäljning kan specificeras. Man kan t ex använda kontonummer `3004` för momsfri försäljning inom Sverige. Du kan själv söka i BAS-kontoplanen efter konton som passar din verksamhet.

Nu kan du bokföra mer än 95% av alla affärshändelser i en liten verksamhet!

Sammanfattning

Verifikationer bokförs på konton enligt BAS-kontoplan så att debetsumman blir lika med kreditsumman. Beloppen som bokförs enlig kontantmetoden krediteras (-) källan och debiteras (+) destinationen. BAS-kontoplanen kan laddas ner från www.bas.se

Kontona grupperas så här.

Balanskonton

1000 - 1999 Tillgångar
2000 - 2999 Eget kapital och skulder

Resultatkonton

3000 - 3999 Rörelsens inkomster/intäkter
4000 - 4999 Utgifter/kostnader för varor, material och vissa köpta tjänster
5000 - 6999 Övriga externa rörelseutgifter/kostnader
7000 - 7999 Utgifter/kostnader för personal, avskrivningar m m
8000 - 8989 Finansiella och andra inkomster/intäkter och utgifter/kostnader

Korthet är det skönaste uttryckssättet, lär Carl von Linné ha sagt. Framställningen så här långt har varit kortfattad med syfte att förklara bokföringens grundläggande principer. Nu kan du bokföra och det är bara övning som måste till. *Övning ger färdighet*.

Bokslut

Vid räkenskapsårets slut ska bokslut upprättas. Skatteverkets broschyrer Bokföring, bokslut och deklaration, Del 1 & Del 2 innehåller all information som du behöver för att själv upprätta ett bokslut. I denna mycket enkla icke momspliktiga verksamhet är det bara en bokslutsdisposition vi måste göra. Lagrets värde vid räkenskapsårets slut uppskattas till 6 000 kronor. Då får vi inte dra av hela inköpskostnaden 9 000 kronor vid årets redovisning för då blir resultatet missvisande och dessutom är ju lagret en tillgång i verksamheten. Beloppet 6 000 kronor ska flyttas från konto 4000 VAROR till konto 1450 LAGER.

```
4000 VAROR          6000,00 -
1450 LAGER          6000,00 +
```

Nu ska vi ta en titt på resultatrapporten. Så här ser den ut i en kort version. Sammanräkningen görs i högra kolumnen.

```
RESULTATRAPPORT FÖR GÅRDSBUTIKERNAS FÖRENING
BOKFÖRINGSPROGRAM BOKIS EXPRESS (www.bokis.info)
RÄKENSKAPSÅR 100101-101231
FR.O.M VER. 1  T.O.M VER. 4

                                                    BELOPP        BELOPP
-------------------------------------------------------------------------
INTÄKTER

  FÖRSÄLJNING OCH UTFÖRT ARBETE SAMT ÖVRIGA INTÄKTER
     3000 FÖRSÄLJNING                            6000,00
  SUMMA                                                        6000,00

KOSTNADER

  VAROR OCH LEGOARBETEN
     4000 VAROR                                 -3000,00
  SUMMA                                                       -3000,00


REDOVISAT RESULTAT                                             3000,00
```

Vi har fått ett resultat på 3 000 kronor enligt resultatrapporten. Eftersom vi inte tagit ut någon lön blir detta en tillgång som tas upp i balansrapporten så att tillgångar och skulder + eget kapital blir lika, balanseras.

Den utförliga resultatrapporten har anpassats till deklarationsblankett NE - Inkomst av näringsverksamhet. Enskild näringsidkare. Den återges på sidan 9.

Så här ser balansrapporten ut i en kort version.

```
BALANSRAPPORT FÖR GÅRDSBUTIKERNAS FÖRENING
BOKFÖRINGSPROGRAM BOKIS EXPRESS (www.bokis.info)
RÄKENSKAPSÅR 100101-101231
FR.O.M VER. 1  T.O.M VER. 4

                                          ING.BALANS         UTG.BALANS
-------------------------------------------------------------------------
TILLGÅNGAR

  VARULAGER
     1450 LAGER                              0,00            6000,00
  SUMMA                                                      6000,00

  KASSA OCH BANK
     1910 KASSA                              0,00            6500,00
     1920 PLUSGIRO                           0,00            1000,00
  SUMMA                                                      7500,00

SUMMA TILLGÅNGAR                                            13500,00


SKULDER OCH EGET KAPITAL

  EGET KAPITAL
     2010 EGET KAPITAL                       0,00            10500,00
          REDOVISAT RESULTAT                                  3000,00
  SUMMA                                                     13500,00


SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL                              13500,00
```

Det egna kapitalet har nu ökat från 10 500 kronor till 13 500 kronor. Vi börjar nästa räkenskapsår med att lägga in den ingående balansen 13 500 kronor som kredit på konto 2010 EGET KAPITAL. Detta räkenskapsårs utgående balanser blir ingående balanser i nästa räkenskapsår. I de flesta bokföringsprogram kan man, som i det vi använt här, överföra balanserna automatiskt och ändra dem om det behövs sedan man blivit helt klar med bokslutet.

Den utförliga balansrapporten har anpassats till deklarationsblankett NE - Inkomst av näringsverksamhet. Enskild näringsidkare. Den återges på sidan 10.

Om du betalat i förskott t ex hyra ska den kostnaden drabba den period hyran avser. Hyra för nästa räkenskapsår bokför du vid betalningstillfället som en så kallad förutbetald kostnad.

```
1700 FÖRUTB KOSTN          15 400 +
1940 BANK                  15 400 -
```

Du kan också använda konto 1710. Då nästa räkenskapsår påbörjats bokar du om hyran.

```
1700 FÖRUTB KOSTN          15 400 -
5010 HYRA                  15 400 +
```

Förskott från kunder för varor eller tjänster som ska levereras nästa räkenskapsår, räntor som betalats i efterskott men avser detta räkenskapsår m m ska bokföras på liknande sätt. Passande kontonummer hittar du i BAS-kontoplanen. Principen är att kostnader och

intäkter ska påverka resultatet i den period som de avser. Om du har ett mer omfattande bokslut kan det vara lämpligt att konsultera en bokföringskunnig person eller noga studera broschyrerna Bokföring, bokslut och deklaration, Del 1 & Del 2 som kan laddas ner gratis från www.skatteverket.se eller hämtas på närmsta skattekontor.

Jag som skrivit denna kurs har också drivit utvecklingen av de bokföringsprogram som kan laddas ner gratis från www.bokis.info

RESULTATRAPPORT FÖR GÅRDSBUTIKERNAS FÖRENING
BOKFÖRINGSPROGRAM BOKIS EXPRESS (www.bokis.info)
RÄKENSKAPSÅR 100101-101231
FR.O.M VER. 1 T.O.M VER. 4

	BELOPP	BELOPP
INTÄKTER		
FÖRSÄLJNING OCH UTFÖRT ARBETE SAMT ÖVRIGA INTÄKTER		
3000 FÖRSÄLJNING	6000,00	
SUMMA		6000,00
BIL- OCH BOSTADSFÖRMÅN M M		
SUMMA		0,00
RÄNTEINTÄKTER M M		
SUMMA		0,00
KOSTNADER		
VAROR OCH LEGOARBETEN		
4000 VAROR	-3000,00	
SUMMA		-3000,00
ÖVRIGA EXTERNA KOSTNADER		
SUMMA		0,00
ANSTÄLLD PERSONAL		
SUMMA		0,00
RÄNTEKOSTNADER M M		
SUMMA		0,00
AVSKRIVNINGAR M M		
AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR		
SUMMA		0,00
BOKSLUTSDISPOSITIONER		
SUMMA		0,00
SKATTER		
SUMMA		0,00
REDOVISAT RESULTAT		3000,00

BALANSRAPPORT FÖR GÅRDSBUTIKERNAS FÖRENING
BOKFÖRINGSPROGRAM BOKIS EXPRESS (www.bokis.info)
RÄKENSKAPSÅR 100101-101231
FR.O.M VER. 1 T.O.M VER. 4

	ING.BALANS	UTG.BALANS
TILLGÅNGAR		
IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
SUMMA		0,00
BYGGNADER OCH MARKANLÄGGNINGAR		
SUMMA		0,00
MARK OCH ANDRA TILLGÅNGAR SOM INTE FÅR SKRIVAS AV		
SUMMA		0,00
MASKINER OCH INVENTARIER		
SUMMA		0,00
ÖVRIGA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
SUMMA		0,00
VARULAGER		
1450 LAGER	0,00	6000,00
SUMMA		6000,00
KUNDFORDRINGAR		
SUMMA		0,00
ÖVRIGA FORDRINGAR		
SUMMA		0,00
KASSA OCH BANK		
1910 KASSA	0,00	6500,00
1920 PLUSGIRO	0,00	1000,00
SUMMA		7500,00
SUMMA TILLGÅNGAR		13500,00
SKULDER OCH EGET KAPITAL		
EGET KAPITAL		
2010 EGET KAPITAL	0,00	10500,00
REDOVISAT RESULTAT		3000,00
SUMMA		13500,00
OBESKATTADE RESERVER		
SUMMA		0,00
AVSÄTTNINGAR		
SUMMA		0,00
LÅNESKULDER		
SUMMA		0,00
SKATTESKULDER		
SUMMA		0,00
LEVERANTÖRSSKULDER		
SUMMA		0,00
ÖVRIGA SKULDER		
SUMMA		0,00
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		13500,00